

ENKELE VERDERE GEGEVENS OVER HET AANSPOELEN VAN TURRITELLA TRICARINATA COMMUNIS
RISSO, 1826 OP TERSCHELLING

In het eerste artikel betreffende het aanspoelen van het penhorentje Turritella tricarinata communis op Terschelling werd reeds melding gemaakt van het feit, dat deze soort daar veel frequenter aanspoelt dan elders langs de Nederlandse kust (Mienis, 1969b). Deze feitelijke bewering werd tijdens een kort verblijf op dat eiland gedurende de dagen rond de jaarwisseling 1968-1969 nog eens op on-dubbelzinnige wijze bevestigd. Immers in de loop van vier dagen werden in totaal niet minder dan 364 exemplaren van deze soort tussen de strandpalen 15 en 23 aan-getroffen (Mienis, 1969a:13).

Zonder ook maar een uitzondering werden alle exemplaren in een vrijwel identieke toestand gevonden als de reeds eerder gerapporteerde 49 exemplaren van oktober 1968 (Mienis, 1969b-1399). Allen waren dicht begroeid met zeerasp (Hydractina echinata) terwijl veel exemplaren nog bewoond werden of nog sporen van bewoning vertoonden van de heremietkreeft Eupagurus bernhardus. Bovendien huisden in enkele Turritella's nog gevlechte zeeduizendpoten (Nereis fucata).

In eenzelfde toestand werden een vijftal exemplaren van Epitonium clathrus en door anderen een exemplaar van Aporrhais pespelicani quadrifidus verzameld.

Deze en literatuurgegevens wijzen er op dat we hier hoogstwaarschijnlijk te maken hebben met materiaal, dat met behulp van een sterke landwaartsgerichte onderstroom naar de kust getransporteerd werd. Immers Turritella tricarinata communis, noch de beide andere soorten, komen levend in de nabijheid van onze kust voor (Kristensen, 1959:20-21). Ook bij het onderzoek van Eisma (1966) werd nergens langs onze kust levende of dode Turritella's aangetroffen, ook niet in de trekken 15, 16 en 17 ter hoogte van Terschelling.

Dit ontbreken van deze soort wordt veroorzaakt door de eisen, die zij aan haar biotoop stelt. Zij komt slechts voor in een rustige omgeving met een zanderige of slikkige bodem. Jaeckel (1951:218) vond Turritella's voornamelijk in een bodem, die bestond uit fijn zand of fijn slik, in iets mindere mate in een mengsel van deze twee en in fijn zand gemengd met schelpgruis. Nergens werd deze soort in de Noordzee aangetroffen waar de bodem bestond uit grof grind of rotsplateaus. Hoewel de bodemgesteldheid langs onze kust wel aan de eisen van ons penhorentje voldoet, belet de sterke stroom, die deze bodem steeds in beweging houdt, dat het penhorentje zich hier kan vestigen.

Ook aan de diepte van het water stelt zij enige eisen. Zo schijnt ze bijvoorbeeld slechts in water voor te komen dat minstens 6 m diep is, maar het mag ook weer niet dieper zijn dan 200 m (Fretter & Graham, 1962:692 en Jaeckel, 1951:213).

Daar waar de Noordzee aan al deze eisen voldoet komt zij meestal in enorme aantallen voor. Zij leven dan vlak onder het bodemoppervlak dikwijls in gezelschap van Aporrhais, al komt deze laatste soort niet in zulke ongehoorde aantallen, vaak honderden per vierkante meter, voor.

De verhouding waarin Turritella tricarinata communis en Aporrhais pespelicani quadrifidus aanspoelt, is dan ook ongeveer evenredig met het aantal exemplaren, dat in het ongestoorde biotoop leeft.

Hoe de Turritella's Terschelling kunnen bereiken, kan misschien verklaard worden door een nauwkeurige bestudering van de zeestromingen ten noorden van dit eiland.

H.K. Mienis.

Literatuur:

- Eisma, D., 1966: The distribution of benthic marine molluscs off the Main Dutch coast. Neth. Journ. Sea Research, vol. 3:107-163
- Fretter, V. & A. Graham, 1962: British Prosobranch Molluscs. 755 p. London
- Jaeckel jun., S., 1951: Prosobranchiaten der freien Nordsee (nach den "Poseidon"-Fängen 1902-1912). Verh. Deutschen Zool. Gesell. Wilhelmshaven, p.208-220
- Kristensen, I., 1959: The Coastal Waters of the Netherlands as an Environment of Molluscan Life. Basteria, vol. 23, suppl., 18-46
- Mienis, H.K., 1969a: De mariene mollusken op het strand van Terschelling gedurende de afgelopen jaarwisseling. De Krukel, vol. 5:12-16
- Mienis, H.K., 1969b, Terschelling en Turritella tricarinata communis Risso, 1826. Corr. Blad N.M.V., no. 130:1399
- Yonge, C.M., 1946: On the habits of Turritella communis Risso. Journ. Mar. Biol. Assoc., vol. 26:377-380